

Tomáš Holub

Boj proti terorismu ve světle nauky o tak zvané „spravedlivé válce“

Oponentský posudek disertační práce předložené na UK KTF 12.3.2008

Volba tohoto tématu práce byla významným činem, neboť jde o problematiku s nezmenšující se závažností a neboť je toto téma v české odborné literatuře de facto nezpracované. Toho je dokladem i skutečnost, že v seznamu literatury o rozsahu 13 stran knih a sborníků se nacházejí pouze dva česky píšící autoři, z nichž jeden je sám Tomáš Holub.

Autor nenavrhuje nějaké své vlastní řešení konfliktu s terorismem, avšak z etického hlediska zkoumá kritéria, podle kterých je třeba posuzovat oprávněnost vojenského zásahu. Otázky, které autor práce klade, jsou velmi aktuální a velmi závažné.

Velmi kladně je třeba hodnotit to, že téměř třetinu práce tvoří filosofický a teologický základ pro další vypracování kritérií pro posouzení oprávněnosti vojenského zásahu. Tento základ představuje jednak vyjasnění fundamentálně etických koncepcí a jednak nástin historického vývoje učení o spravedlivé válce ve filosofii a teologii od pojetí války ve starověkém Řecku až po úsilí o mírové uspořádání po II. světové válce a současné pojetí etiky mírového soužití. Pokus o vypracování kriteriologie tedy není veden z hlediska momentálních partikulárních zájmů, nýbrž má ujasněné založení.

Teprve na tomto základu se kladou otázky týkající se teroristického útoku 11. září 2001 a vojenských reakcí na něj v Afghánistánu a Iráku. Autor práce na ně pohlíží nezaujatýma očima a zkoumá postoje pro i proti na straně politiků, církevních činitelů i teologů.

V poslední kapitole zkoumá autor práce návrhy kritérií pro řešení vzniklých otázek.

Pohled na danou problematiku z hlediska historického i současného, filosofického, teologického i politického dokládá fundované znalosti autora práce.

Jeden ze závěrů, které si čtenář práce může učinit, je, že teologie má k současným politickým otázkám co říci, není jen abstrakcí z jiného světa a pro jiný svět, nýbrž že se dotýká naší bezprostřední životní reality. To platí, ať s postoji jednotlivých teologů či učitelského úřadu církve souhlasíme nebo nesouhlasíme.

Práce představuje konfrontaci s konstatováním na str. 46 že „etický pohled vycházející z učení o spravedlivé válce a založený na existenci přirozeného

zákona ... přežíval pouze jako součást manuálů morální teologie určených pro zповědníky bez praktického vlivu na rozhodnutí činěná na poli evropské politiky“. Má-li teologie přispět k formování kritérií pro posouzení oprávněnosti válečného zásahu, nesmí jen ulpívat na tradiční argumentaci z pozic teorie spravedlivé války, nýbrž musí hledat odpovědi i na nové otázky kladené novými situacemi.

Při obhajobě by bylo třeba objasnit, zda má pravdu Pius XII. když říká, že i nové uspořádání po hrůzách II. světové války „musí být vybudováno na neměnných základech mravního zákona, který stanovil sám Stvořitel skrze řád přirozenosti a který nesmazatelně vepsal do srdcí lidí“. (s. 58) Co je onen řád přirozenosti v srdcích lidí? Není ve skutečnosti jen naším nástrojem pro zdůvodnění i navzájem odlišných či dokonce protichůdných mravních postojů a požadavků?

Práce je pečlivě systematicky rozčleněná a zkoumá uvedenou diskusi z hledisek široké škály jejích účastníků.

Po stránce jazykové kultivovanosti a formální úpravy je třeba práci označit za vzorovou.

Práci doporučuji k obhajobě. Navrhuji hodnocení „výborně“.

V Praze 5.5.2008

PhDr. Libor Ovečka, Dr.